

Skal vi hugge denne stamme til flis, eller skal den blive liggende til gavn for insekter og svampe? Stammen er under nedbrydning, og gruppen valgte det sidste.

Flishugst med naturhensyn

Skovning af flis til varmekværker må ikke skade naturværdier og kulturminder, og lovgivningen skal følges.

En større gruppe entreprenører var på en temadag for at sætte sig ind i reglerne.

Nogle politikere og grønne organisationer er skeptiske over for fyring med biomasse. Derfor er det vigtigt at hugsten sker forsvarligt.

- Der ligger en gravhøj som vi skal passe på, vi må ikke køre på den med maskinen. Længere henne er der en lavning hvor der sikkert er vand til vinter, og der skal vi også undgå at køre.

- Vi kom lige forbi nogle halv-rådne grene som skal blive liggende af hensyn til svampe og insekter. Og der er en stående død stamme med et hul i, måske til en spætte, og den skal blive stående.

Find naturværdier og pas på dem

Vi går rundt i grupper på 4-5 personer i Fovslet Skov ved Kolding. Del-

tagerne skal gennemgå en bøgebevoksning hvor der kan hugges flis.

De skal finde ud af hvordan en skovning bør foretages. De skal notere hvor der er naturværdier og kulturværdier der skal passes på.

De skal sikre sig at lovgivningen overholdes. I sidste ende er det altid skovejeren der har ansvaret for at lovgivningen er overholdt. Men entreprenøren bør kende reglerne og fraråde indgreb som ikke er lovlige.

Det er Danske Maskinstationer og Entreprenører (DM&E) der har inviteret til en temadag i lokalisering af nøglebiotoper og bevaringsværdig natur. Emnet har vakt stor

Foto 1a-b. Bøg fra 1899 med opvækst. Et lille mosehul som maskinerne skal køre uden om og en gravhøj hvor der ikke må køres og ikke plantes.

interesse, for der er kommet over 50 maskinførere og skoventrepreneur.

Brancheaftalen

En række store energiproducenter vedtog i 2014 en brancheaftale om at købe dokumenteret bæredygtigt træ til deres energiproduktion. Alle varmeværker og kraftværker er omfattet af aftalen, men foreløbig er det kun værker med effekt over 20 MW som skal dokumentere at aftalen overholdes.

Man kan dokumentere bæredygtig drift ved en SBP certificering, men det er en stor mundfuld for mindre skoventrepreneur. Derfor har Danske Skoventrepreneurers Forening udviklet en alternativ dokumentation som opfylder kundernes krav – "Godkendt Biomasseproducent".

Der er foretaget en national SBP-risikovurdering som har udpeget to risikoområder. Ved flishugst i løvskov og i uensaldrende skov er der risiko for at ødelægge nøglebiotoper. Dels fordi nøglebiotoperne ikke altid er kortlagt, dels fordi man ikke altid har en fast procedure for at fortælle maskinføreren hvad han skal passe på. Den nationale risikovurdering skal revideres mindst hvert 5. år.

Kravene er blevet indfaset over nogle år. I 2016 skulle 40% af indkøbet af flis være dokumenteret bæredygtigt, og i 2018 er det 75%. I 2019 skal 90 % af al flis der leveres til større varmeværker og kraftværker overholde kravene. (De sidste 10% skal efterleve aftalen, men dokumentationen skal kun vise at skovningen overholder lovgivningen).

Entrepreneur kan godt

- Hidtil har modellen været at entrepreneurerne skulle få de nødvendige

informationer fra skovfogeden eller skovejeren, siger konsulent Claus Danefeldt Clemmensen fra DM&E Skov. Men det har medført meget frustration, for de fleste maskinførere mener at de er i stand til at udpege nøglebiotoper og bevaringsværdig natur. De mangler blot det korrekte eksamensbevis.

- Det vil også være en ret omfattende opgave hvis en skovfoged skal ud og gennemgå hver eneste bevoksning. Formålet med temadagen er derfor at afklare hvordan skoventrepreneur kan opnå de rette kompetencer til screene risikoområder på egen hånd.

- Holdningen til flisfyring er ikke helt så positiv som den har været. For kort tid siden besluttede alle partier i Folketinget at fremme varmepumper frem for fyring med biomasse. Og flere politikere og grønne organisationer har haft indvendinger mod fyring med biomasse, bl.a. om det går ud over biodiversiteten.

- Derfor er det afgørende for skovenes fortsatte salg af flis at kunderne kan føle sig helt sikre på at skovningen er udført forsvarligt.

Temadagen blev ledet af Claus Clemmensen fra DM&E og Christian Rahbek fra NEPCon som også arbejder med certificering efter PEFC og FSC. Desuden deltog Jacob Heilmann-Clausen, der er lektor og ekspert i biodiversitet fra Statens Naturhistoriske Museum og har arbejdet med et større projekt om bæredygtig skovdrift.

Bøg med foryngelse

Den første bevoksning var en bøg fra 1899 som var hårdt skadet af stormfald for tyve år siden. Der var siden kommet en del opvækstgrup-

per af forskellig størrelse. Opgaven var nu at lave en arbejdsplan og beskrive hvad man skulle tage hensyn til. Billeder af bevoksningen er vist under foto 1.

Der var enighed om at tynde opvækstgrupperne ved at fjerne halvdelen af krukkerne. Det så ud til at hugstmængden ville blive for lille til at sætte maskiner ind. Det mest økonomiske vil måske være at lade en mand med motorsav tage de største krukker og lade dem ligge. Og så vente med at aflægge effekter til næste hugstindgreb.

På få minutter havde deltagerne fundet en række ting der skulle passes på. Der stod flere højstubbet og liggende stammer som ikke var bjærget efter stormfaldet. De skulle efterlades sammen med større bunker af halvtrådne grene. Man vil passe på nogle rodvæltet fra stormfaldet, og der var et træ med en rovfuglerede.

Der efterlades således dødt ved hvis det har biologisk værdi ved at være levested for svampe og insekter. Men hvis der havde været højstubbet eller frisk dødt ved uden særlige biologiske værdier kan man vælge at tage dem med hvis man ønsker.

Bevoksningen rummede 8-10 gravhøje. De var markeret på skovkortet og var nemme at få øje på.

Gravhøje er beskyttet efter museumslovens kapitel 8a, og det betyder bl.a. at man ikke må køre hen over højen. Man må genplante træer indtil en afstand af 2 meter fra højen når den som her er i eksisterende skov (derimod har en gravhøj uden for skov en beskyttelseslinje på 100 m). Hvis der er selvsåede træer på gravhøjen må de gerne nedskæres, blot man ikke kører på højen.

Formålet med SBP certificering – og denne gennemgang – er at sikre at det enkelte hugstindgreb er bæredygtigt og altså ikke forringer natur- og kulturverdier. Certificeringen tager ikke stilling til bevoksningsplejen – valg af tyndingsstyrke, træartsfordeling osv. – det fastlægger skovejeren som en del af instruksen.

Den forstlige kvalitet af denne bevoksning var beskednen. Derfor kunne en privat skovejer overveje at skove det hele og plante eg. Det kan godt være bæredygtigt, hvis man tager hensyn til naturverdierne under skovning og genplantning. Det samme gælder hvis man ønsker at skove de fleste af overstanderne.

§28 mose

Vi kom så forbi en mose som er under 1/4 ha. Den er omfattet af §28 i skovloven, således at man må ikke lave en tilstandsændring. Det betyder bl.a. at man må ikke afvande den eller tilplante den. Det er Skovtilsynet der er tilsynsmyndighed.

Der er ikke krav om pleje, og mosen skal altså heller ikke holdes lysåben. Randtræerne omkring mosen må gerne fældes, for de har ikke forbindelse med mosen. Se foto 2.

Der blev spurgt om man må rydde mosen hvis den er groet til i pil. Det må betragtes som en tilstandsændring, men det vil også forbedre biodiversiteten, så en ansøgning vil måske blive imødekommet.

Det blev oplyst at der var en sø for en del år siden. Man kan muligvis få lov til at genskabe søen, men det kræver en ansøgning, for det er også en tilstandsændring. Det vil formentlig hjælpe på ansøgningen hvis man kan dokumentere at der engang var åbent vand. Ansøgningen vil måske blive afvist hvis den nuværende tilstand anses for en mere fordelagtig naturtype end en sø.

§3 mose

Det næste stop var en traditionel egebevoksning plantet i 2000 og 2004 efter stormfald i 1999. Træerne stod på lange lige rækker, og det kunne minde om en skovrejsning. Vi kunne ikke se nogle kritiske punkter, så her kunne flishugsten gå i gang.

Inde i midten var en mose på over 1/4 ha, og den er omfattet af §3 i naturbeskyttelsesloven. Det betyder at man ikke må lave tilstandsændringer. Det er kommunen som er tilsynsmyndighed.

Det blev foreslået at rydde et bredt bælte omkring mosen for at

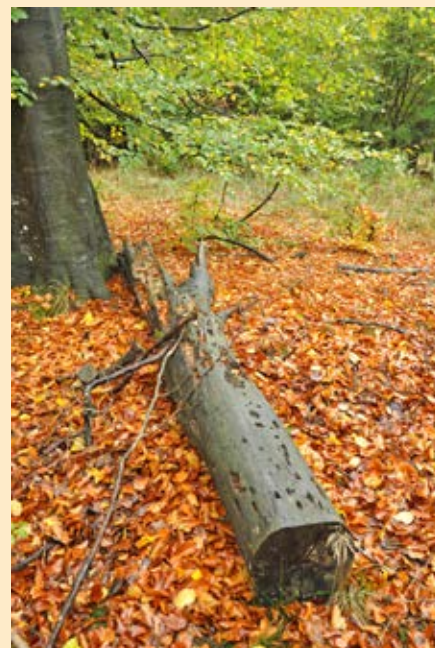
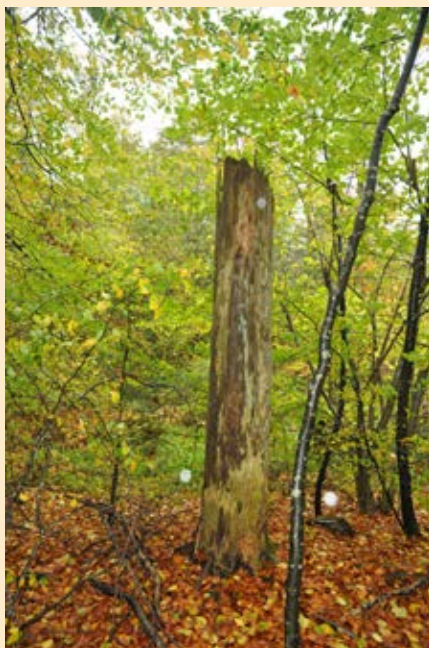

Foto 1c-d. Stående dødt ved og liggende dødt ved som er ved at rådne efterlades af hensyn til biodiversiteten.

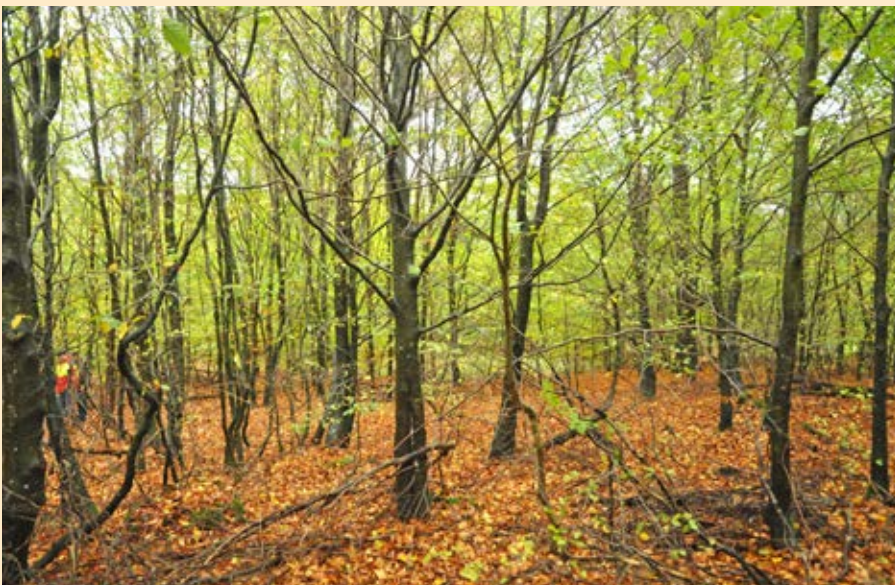

Foto 1e. Opvæksten af bøg var af meget blandet kvalitet. Første indgreb bør primært være hugst af krukke.

få noget lys. Det er en tilstandsændring og svaret på en ansøgning vil afhænge af hvilke arter man vil gavne ved indgrebet. En mindre indgribende løsning er tynding i skovbrynet rundt om mosen, men uden at udvide mosens areal, og det må man gøre uden videre. Se foto 3.

Stor askemose

Det fjerde og sidste stop var en større mose på omkring 1 ha omgivet af blandet løvskov. Mosen har været bevokset med ask, men de fleste er hugget på grund af asketoptørre, så der stod kun 8-10

opknebnede træer tilbage. Se foto 4.

Mosen er et Natura 2000 område. Det betyder at renafdrift skal anmeldes 4 uger før man går i gang med skovningen – i modsat fald man ifalde straf. Vi kunne ikke se om træerne er gået ud, men er det tilfældet vil der næppe være indvendinger.

Hvis det ikke havde været et Natura 2000 område og hvis det kan sandsynliggøres at askene i sin tid blev plantet, så er det ikke et §3 område selvom det er over 1/4 ha. I så fald må man gerne skove de gamle ask og genplante med ask eller en anden træart.

Foto 2. Mose under 1/4 ha, altså §28 mose. Der kan måske graves ud til en sø ved ansøgning til Skovtilsynet.

Foto 3. Mose over 1/4 ha, altså §3 mose, omgivet af ung eg. Der må tyndes i brynet, men rydning af et bælte omkring mosen kræver tilladelse.

Foto 4a. Tidligere askemose som er Natura 2000 område. Renafdrift skal anmeldes. Enkelte af de gamle ask må gerne skoves.

Foto 4b. Stor bunke af grene under nedbrydning, kørsel i kvaset bør undgås.

Foto 5a. Skovning af en stor holm ædelgran i bøg – ingen indvendinger.

Foto 5b. Der er efterladt træruiner, bl.a. en stamme med spættehul.

Hvis askene var selvsåede er der tale om et §3 område. I så fald vil en genplantning være en tilstandsændring som kræver tilladelse efter naturbeskyttelsesloven.

Midt i mosen gik et vandløb. Det er beskyttet som §3 område, så man ikke må beskadige vandløbet under arbejdet.

Opgaven lød på at skovejeren gerne vil have "ryddet op", og grupperne blev igen sluppet løs for at udpege nøglebiotoper. I den omgivende løvskov var der flere steder der skulle passes på. Der var liggende og stående dødt ved med spættehuller, og der var bunker af grene under nedbrydning.

Skovning af nål i bøg

Efter en hurtig frokost kørte vi til Seest Østerskov. Vi startede i et skovbryn hvor der var en holm af selvsået spidsløn. Flere ville gerne skove spislønnen, og det må man

godt. Der må ikke genplantes med sitkagran eller andre nåletræarter. Ifølge skovloven skal ydre skovbryn af løvtræer og buske på fredskovspligtige arealer bevares.

Som noget lidt specielt var der en motorvej omkring 10 m fra skovbrynet. Flere af entreprenørerne sagde at de kunne sagtens skove træerne uden risiko for trafikken. Alligevel vil det nok være klogt at kontakte politiet og tjekke sin ansvarsforsikring først. Det kan jo ikke helt udelukkes at det ikke går som planlagt.

Vi gik længere ind i skoven hvor der var skovet en stor holm af ædelgran inde i en ældre bevoksning af løvtræ. Ejerens motivation var at skabe en lysning til brug for jagten. Se foto 5.

Skovningen blev karakteriseret som bæredygtig. Der var efterladt flere træruiner, der lå en del dødt ved, og der var stor diversitet i bevoksningen. Der var kun små køre-

skader selvom jorden er meget leret.

Man kunne vælge at lade lysningen forblive åben, eller der kunne plantes nål igen – sitka, douglas, ædelgran (de to sidstnævnte kræver nok hegn).

Det blev anbefalet at entreprenøren kontakter ejeren og foreslår at efterlade træruiner og dødt ved af hensyn til biodiversiteten. Der er eksempler på at en ejer selv har skovet ruiner efterfølgende. Det har måske været af æstetiske grunde, eller måske fordi han ikke var klar over hvad hensigten var.

sf

Læs mere

Skovdrift og fortidsminder, udgivet af Slots- og Kulturstyrelsen.

www.slks.dk søg på Skovdrift

Godkendt Biomasseproducent.

www.dmoeg.dk > Skov

SBP certificering www.nepcon.org

<https://www.nepcon.org/da> > certificering > SBP

Havørn tåler skovgæster 100 m zone er nok

Her i sommer har et par havørne ynglet i Kongelunden på sydspidsen af Amager. Det er ret usædvanligt, for det er en meget besøgt skov, og havørne plejer at skulle have ro i et stort område.

Forklaringen er nok at fuglene har valgt stedet, så de har haft fred lige omkring redetræet. Der er en befærdet sti bare 100 m fra reden, men efter et stormfald for nogle år siden er der kommet en meget tæt opvækst i området. I praksis er det næsten umuligt at komme hen til redetræet. Og de fleste skovgæster er sikkert heller ikke klar over at der findes en rede.

Kongelunden ligger nærmest for enden af startbanerne i Kastrup. Det medfører en livlig trafik af fly, i perioder med 1½ minuts mellemrum. Hverken støjen eller flyene ser ud til at genere fuglene. Der har heller ikke været problemer for flysikkerheden – en havørn og en jetmotor er ikke nogen god kombination.

Bortset fra disse ting er der tale om et velvalgt ynglelokalitet. Reden er placeret i en skovfyr på 20 meters højde der er åben i toppen så de store fugle kan flyve til og fra reden uden problemer.

Der er rigeligt med føde i form af blishøns, ænder, gæs og skarver

på Kalvebod Fælled ("Vestamager") og farvandet ud for sydspidsen af Amager.

Parret fik en unge der i juni blev forsynet med en GPS-sender som led i et nationalt forskningsprojekt.

Forskerne har kunnet følge dens færden, og den har været på Salt-holm og i Jægersborg Dyrehave, nordpå til Esum Sø og Arresø, og vestpå til Roskilde og Holbæk.

Kilde: www.dof.dk 19.10.18

Lad os jævne vejen for Dem

Levering og udlægning af grus, sten og andre vejmaterialer direkte fra lastbil med patentanmeldt vejafrettermaskine.

- * Vi udlægger sorterede materialer i lag, 1-20 cm i profil.
- * Vi jævner veje, hvis overflade er grus, i profil.
- * Vi kan begrænse udlægningen til sporene.
- * Vi udlægger Deres egne materialer eller leverer materialer.
- * Udlægningen kræver ikke mandskab ud over føreren af lastbilen – så arbejdet kan klares uden Deres medvirken.
- * Med metoden opnås en fin jævn vej – hurtigt og billigt.
- * Tilbud uden forbindende.
- * Vi kommer over hele landet.

Hyllede Vognmandsforretning

Telefon 5672 5077

Svend Petersen - Mobil 2125 4683

Niels Petersen - Mobil 2264 5522

Møllevej 88, Hyllede - 4683 Rønnede

Vi sender de bedste ønsker om en glædelig jul og et lykkebringende nytår.
Vi takker samtidig for det gode samarbejde i det forløbne år.

